

Programma 3 Bestuur en organisatie

Waarom dit programma?

Dit programma bevat de onderdelen: Dienstverlenende en betrouwbare gemeente, Gemeente in control & financieel gezond, Fitte Organisatie en Digitale organisatie.

Dienstverlening behoort tot de kerntaken van onze gemeente. De gemeente Wageningen is daarnaast dienstbaar aan datgene waar de samenleving behoefte aan heeft. We spelen tijdig in op veranderingen om tot een effectieve en efficiënte (digitale) dienstverlening te komen. Daarnaast krijgen inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven zo optimaal mogelijk zeggenschap binnen de onderwerpen die we samen willen realiseren in Wageningen en de regio. Een betrouwbare, transparante en inclusieve eerste overheid zijn vormt daarbij de basis van ons handelen. Het is ook een voorwaarde om stappen te zetten in de democratische vernieuwing en eigentijdse participatievormen. De rol van de gemeente verschilt daarbij per taak of opgave: van kaderstellend naar stimulerend of zelfs actief faciliterend.

In dit programma staan ook de algemene inkomsten van de gemeente. Dit onderdeel is verplicht op grond van het Besluit begroting en verantwoording (BBV). Dit programma is daarom afwijkend van de programma's 1 (Sociaal) en 2 (Fysiek). Het wettelijk verplichte bedrag voor onvoorzien en de overhead of interne bedrijfsvoering dienen tevens in dit programma opgenomen te worden. Daarbij is de gemeente in control, sturen we hier actief op en leggen er verantwoording over af. Het financieel beleid (en bijbehorende documenten en instrumenten) is zelfbewust, evenwichtig en reëel.

De Fitte Organisatie is het centrale organisatieontwikkelprogramma, waarbij aandacht is voor de mentale en fysieke gezondheid van de organisatie. Maar ook voor de Engelse vertaling van fit: namelijk passend bij de ambities en opgaven vanuit bestuur, samenleving en regio. Daarbij valt ook te denken aan het bestuurlijk-ambtelijke (be)sturingsgesprek met behulp van bijvoorbeeld de Lange Termijn Agenda (contract tussen gemeenteraad en college van burgemeester en wethouders) en portfoliomanagement (contract tussen college van burgemeester en wethouders en de organisatie). Belangrijke bouwstenen vormen daarnaast onze 6 Mens & Organisatie (M&O) thema's:

- Diversiteit, inclusie & gelijkwaardigheid
- Duurzame inzetbaarheid,
- Arbeidsmarkt
- Leren & ontwikkelen
- Vitaliteit & gezondheid
- (nieuwe) wet- en regelgeving.

De verdergaande digitalisering van de samenleving en de organisatie vormt een ander belangrijk strategisch speerpunt. Data biedt grote kansen en het slim gebruik maken van die data beïnvloedt onze manier van werken en organiseren. Data kan waardevolle informatie bevatten en inzichten geven over de stad. Deze inzichten benutten we om de stad verder te brengen. De inzet van data is ondersteunend aan de ontwikkeling van onze maatschappelijke ambities. Daarbij zien we dat het gebruik van data en dashboards ons in staat stelt te sturen, duiden en bij te sturen op zowel financieel, denk aan uitputting van budgetten, als capaciteitsgebied, denk aan formatie, inhuur en verzuim.

Beoogd maatschappelijk effect

In dit programma zijn de actuele ambities gekoppeld aan:

- 3.1 Een dienstverlenende en betrouwbare gemeente
- 3.2 De gemeente in control en financieel gezond
- 3.3 Een fitte organisatie
- 3.4 Een digitale organisatie

Deze ambities zijn verwerkt in een doelenboom, waarin wordt beantwoord:

- Welke doelen willen we bereiken om te komen tot de ambitie?
- Welke resultaten moet het opleveren?

3.1 Een dienstverlenende en betrouwbare gemeente

Wat willen we bereiken?

De gemeente voert de wettelijk taken dienstverlenend uit en toont zich een betrouwbare partij richting inwoners, bedrijven en instellingen.

Doelen

3.1.1 De gemeente borgt dat de dienstverlening altijd voldoet aan de (nieuwe) wettelijke taken.

Beoogde resultaten

- Woo (Wet open overheid) in lijn met wetgeving geïmplementeerd.
- WMEBV (Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer) in lijn met wetgeving geïmplementeerd.
- Nieuwe Archiefwet in lijn met wetgeving geïmplementeerd.

Doelen

3.1.2 De gemeente levert dienstverlening met een hoge klanttevredenheid.

Beoogde resultaten

- We werken met servicenormen, monitoren klanttevredenheid en leveren een staat van de dienstverlening op.
- We organiseren een gemeenteraadsverkiezing.
- De basisregistraties zijn op orde, waaronder BRP (Basis Registratie Personen), BAG (Basisadministratie Adressen en Gebouwen), BGT (Basisregistratie Grootschalige Topografie), WOZ (Waardering Onroerende Zaken).
- We bieden toegankelijke, transparante en veilige dienstverlening en dragen zorg voor gelijke informatiepositie.

Doelen

3.1.3 De gemeente staat midden in de gemeenschap en is een betrouwbaar partner van inwoners, bedrijven en instellingen.

Beoogde resultaten

- We zijn duidelijk en transparant over onze rol in processen en wat inwoners, organisaties en bedrijven van ons kunnen verwachten.

Doelen

3.1.4 De gemeente heeft een actief participatiebeleid en investeert continu in democratische vernieuwing.

Beoogde resultaten

- Alle inwoners, bedrijven en organisaties zijn in staat om mee te praten over het gemeentelijk beleid.

Doelen

3.1.5 De gemeente is gastvrij met het stadhuis als Huis van de Stad.

Beoogde resultaten

- Meerdere maatschappelijke activiteiten vinden plaats in het stadhuis.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

Wetswijzingen of nieuwe wetten worden ofwel in aantal ofwel in zorgvuldigheid matig gelanceerd, waardoor de tijdsbesteding en verwerkingscapaciteit in de knel kan komen.

3.2 De gemeente in control en financieel gezond

Wat willen we bereiken?

De gemeente beheerst haar kritische processen en voert een verantwoord financieel beleid.

Doelen

3.2.1 We stellen vast dat we onze kritische processen beheersen.

Beoogde resultaten

- Positieve ENSIA-zelfevaluatie/audit. ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) is de methode waarmee een gemeente zich moet verantwoorden over de staat van de gegevensveiligheid en informatiebeveiliging.
- LEAN-procesinterventies. LEAN is een methode om de bedrijfsprocessen gericht te optimaliseren en verbeteren.
- Rapport doelmatigheidsonderzoek.
- We hebben voor alle kritische processen een noodplan voor crises.

Doelen

3.2.2 We passen risicomanagement toe bij de voorbereiding van, besluitvorming over en uitvoering van beleid.

Beoogde resultaten

- Actueel gemeentelijk risicoprofiel.
- Actueel weerstandsvermogen.
- Actuele nota risicomanagement en weerstandsvermogen.
- Nieuwe Governance-, Risk- en Compliance (GRC) -applicatie.

Doelen

3.2.3 We voeren financieel een gezond beleid volgens de maatstaf: 'Een structureel en reëel begrotingsevenwicht'.

Beoogde resultaten

- Het saldo van de begroting 2026 in de Programmabegroting 2026 is sluitend.

- - Uitgangspunt voor de Programmabegroting is, dat de gemeente in de begroting 2026 geen tekort heeft. Ondanks het feit dat 2026 wordt aangeduid als zogenaamd 'Ravijnjaar' als gevolg van maatregelen die het Rijk heeft doorgevoerd.
- De meerjarenraming 2027-2029 geeft een reëel én structureel sluitend beeld.

Doelen

3.2.4 We sturen op tijdige en juiste inzet van de beschikbaar gestelde financiële middelen.

Beoogde resultaten

- We rapporteren tijdig via bestuursrapportages op afwijkingen.
- Begrotingswijzigingen worden tijdig aan de raad voorgelegd en vastgesteld.

Doelen

3.2.5 We verantwoorden de inzet van financiële middelen tijdig, juist en volledig.

Beoogde resultaten

- Financiële middelen worden rechtmatig besteed en er wordt tijdig, juist en volledig verantwoording afgelegd aan de raad.
- Positieve getrouwheidsverklaring van de accountant.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

- De toenemende omvang, complexiteit en snelheid van interne en externe ontwikkelingen, waaronder wijzigingen in wet- en regelgeving, leggen grote druk op het op orde brengen en houden van de kritische processen.
- De onvoorspelbaarheid van het financieel beleid van het Rijk richting decentrale overheden, waaronder gemeenten. De middelentoewijzing door het Rijk is mogelijk niet toereikend voor de uitvoering van de opgelegde wettelijke taken (medebewindstaken, zoals uitvoering van de Jeugdwet, de Participatiewet en de Wmo). Hierdoor bestaat een risico, dat de gemeente niet in staat is de Programmabegroting 2026 en de daarin opgenomen meerjarenbegroting 2027-2029 structureel en reëel in evenwicht te brengen en te houden.

3.3 Een Fitte Organisatie

Wat willen we bereiken?

Wij zijn een Fitte Organisatie als we voldoende aandacht geven aan de fysieke en mentale gezondheid van onze medewerkers. Medewerkers zijn in staat regie te voeren op de eigen inzetbaarheid. Een Fitte organisatie zijn we ook als wij passend georganiseerd zijn (het Engelse 'fit') om onze verantwoordelijkheden en ambities waar te maken.

Doelen

3.3.1 We zorgen voor een waarderende en inclusieve werkcultuur.

Beoogde resultaten

- We brengen intern en extern DIG-beleid (Diversiteit, Inclusie & Gelijkwaardigheid) in de praktijk en maken gebruik van de mogelijkheden die de cao daartoe biedt.
- Elkaar aanspreken en feedback geven en ontvangen is een vanzelfsprekend onderdeel in onze samenwerking en onderwerp in Het Goede Gesprek.
- We hebben een sterke en aantrekkelijke arbeidsmarktpositie, waardoor we gekwalificeerde medewerkers vinden voor openstaande vacatures en bestaande medewerkers behouden.
- Wij hebben een functie- en loongebouw passend bij de ontwikkelingen van onze organisatie.
- We geven nieuwe medewerkers een Warm Wagenings Welkom zodat zij zich snel thuis voelen in onze organisatie.
- We hebben aandacht voor alle levens- en loopbaanfasen van onze medewerkers.
- We hebben interne- en externe vertrouwenspersonen die een bijdrage leveren aan een veilig werkklimaat voor onze medewerkers.

Doelen

3.3.2 We vergroten het sturend- en aanpassingsvermogen van de organisatie.

Beoogde resultaten

- We zijn een Rijnlandse organisatie en medewerkers kennen deze filosofie voldoende om hieraan bij te dragen.
- We werken binnen steeds meer teams procesgericht, hebben het proceseigenaarschap goed belegd en houden onze processen actueel.

- We ontwikkelen het Portfoliomanagement verder, zodat het Management Team (MT) in samenwerking met het college meer inzicht- en grip heeft om te sturen.
- Projectmatig werken gebeurt organisatiebreed op een professionele en voldoende eenduidige wijze.
- Onze managementinformatie (onder andere onze dashboards en Tellen en Vertellen) bevat betekenisvolle sturingsinformatie zodat het MT meer inzicht en grip heeft om te sturen.
- Met behulp van scenario-denken zijn we voorbereid op voor grote ontwikkelingen in de toekomstige arbeidsmarkt.

Doelen

3.3.3 We zetten de duurzame inzetbaarheid van onze medewerkers centraal.

Beoogde resultaten

- We zetten beleid en instrumenten in om veilig, gezond en vitaal te (blijven) werken.
- Met het leer- en ontwikkelplan (LOP) en ons leerplatform Waaglab realiseren we een lerende organisatie.
- We zetten in op het verlagen van ons verzuimpercentage door actief verzuimbeleid en preventieve maatregelen. Met als doel dat ons verzuimpercentage onder het landelijk gemiddelde van gemeenten is, zoals gemeten door het A&O-fonds.
- Wij 'vergroenen' onze arbeidsvoorwaarden (waaronder reiskosten woon-werkverkeer) conform de nieuwe cao-gemeenten.

Doelen

3.3.4 We werken aan werkgeluk.

Beoogde resultaten

- Met een periodiek medewerkers betrokkenheidsonderzoek en/of organisatiedialoog creëren we gezamenlijk inzicht. En het opent het gesprek over de verbeterkansen in de organisatie. Dit vertalen we naar acties.
- We organiseren gedurende het jaar verschillende bijeenkomsten om elkaar te ontmoeten en te inspireren.
- We hebben een moderne werkplek om (hybride) te kunnen (samen)werken en houden daarmee rekening met de functies en behoeften van de verschillende locaties.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

- Hoge ambities die niet allemaal uitvoerbaar zijn met de inzet van de huidige organisatie, waardoor er mogelijk te weinig mensen en middelen zijn om ze uit te voeren.
- Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt waardoor onvoldoende capaciteit beschikbaar is.
- De hoeveelheid interne en externe ontwikkelingen en het veranderpotentieel van de organisatie kunnen het realiseren van de hoge ambities in de weg zitten.

3.4 Een digitale organisatie

Wat willen we bereiken?

De gemeente zet data en digitalisering optimaal, veilig en privacyvriendelijk in. Hiermee ondersteunen we inwoners, ondernemers, partners en eigen medewerkers zo goed mogelijk.

Doelen

3.4.1 Medewerkers digitaal vaardig en bewust houden.

Beoogde resultaten

- Nieuwe en bestaande medewerkers kennen de Wageningse ICT (Informatie- en Communicatie Technologie) en hoe ze die slim, veilig en privacybewust inzetten in hun werk.
- Medewerkers blijven op de hoogte van de belangrijkste technologische ontwikkelingen (zoals AI) en wat dit voor hun werk betekent (toepassing, kansen en aandachtspunten).

Doelen

3.4.2 Sturen op beleid en uitvoering met data.

Beoogde resultaten

- Er zijn instrumenten om te sturen op beleid, bedrijfsvoering en uitvoering.
- Maatschappelijke opgaven worden zoveel mogelijk ondersteund met data om het effect van ons handelen te kunnen monitoren.
- Er zijn afspraken over eigenaarschap, gebruik en beheer van data.

Doelen

3.4.3 Onlinedienstverlening en ICT-landschap bij de tijd houden.

Beoogde resultaten

- De online-dienstverlening is afgestemd op het Wageningse Dienstverleningsconcept.
- Er is beleid en architectuur voor de data- en digitaliseringsvraagstukken van de komende 3 jaren.
- Er is een moderne werkplek die past bij de werkwijze van Wageningen.
- Applicaties staan in de Cloud tenzij anders bepaald.

- Bij vernieuwingen passen we moderne en bewezen standaarden en toepassingen toe.

Doelen

3.4.4 Grip houden op informatieveiligheid en privacy.

Beoogde resultaten

- Het sturen op risico's en treffen van maatregelen passend bij wet- en regelgeving is geborgd in de organisatie.
- Er zijn jaarlijks prioriteiten opgesteld in een jaarplan of roadmap.
- Er is een jaarlijkse verbetercyclus voor bedrijfscontinuïteitsmanagement.
- We zijn voorbereid op de komst van NIS2 (een nieuwe Europese richtlijn voor Network Information Security) door middel van een implementatieplan.

Doelen

3.4.5 De Informatiserings- en Automatiseringsorganisatie (I&A) toekomstbestendig houden.

Beoogde resultaten

- Het professionaliseren van de I&A-organisatie.
- Evaluatie van de nieuwe werkwijze en ICT-dienstverlening.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

- De hoeveelheid en complexiteit van interne en externe ontwikkelingen, waaronder wettelijke wijzigingen, volgen elkaar zo snel op dat er te weinig mensen en middelen zijn om ze te kunnen uitvoeren.
- Krapte op de arbeidsmarkt, waardoor we moeilijk over specifieke kennis en ervaring kunnen beschikken.
- De implementatie van complexe wet- en regelgeving en het ontbreken van extra financiële middelen vanuit het Rijk hiervoor.

Algemene informatie programma 3

Beleidskader bestuur en organisatie

Verordeningen:

- Verordening elektronische bekendmaking Wageningen (2014)
- Verordening Rekenkamer (2024)
- Reglement van Orde voor de Politieke Avond van de gemeente Wageningen (2024)
- Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeente Wageningen 2024
- Inspraakverordening (2007)
- Referendumverordening Wageningen (2006)
- Verordening Raadplegend Referendum van de gemeente Wageningen (2015)
- Verordening op de ambtelijke bijstand en de fractieondersteuning (2010)
- Verordening burgerinitiatief gemeente Wageningen (2003)
- Legesverordening Wageningen (2024)

Beleidsnota's:

- Notitie en meetlat burgerparticipatie (2013)
- Dienstverleningsconcept (2021)
- Strategisch beleid gegevensbescherming en informatieveiligheid (2024)
- Kanalen en middelenstrategie (2023)
- Toekomstvisie Herdenken, koesteren en agenderen van Vrijheid 2025-2030

Beleidskader P&C-cyclus

Verordeningen

- Verordening watertoeristenbelasting 2026
- Verordening afvalstoffenheffing 2026
- Verordening begraafrechten 2026
- Verordening hondenbelasting 2026
- Verordening onroerendezaakbelastingen 2026
- Verordening precariobelasting 2026
- Verordening reclamebelasting 2026
- Verordening rioolheffing 2026
- Verordening toeristenbelasting 2026
- Verordening leges 2026
- Verordening marktgeld 2026
- Verordening scheepvaartrechten 2026
- Verordening parkeerbelasting 2026
- Verordening veergelden Lexkesveer 2026
- Financiële verordening gemeente Wageningen 2025
- Financieringsstatuut 2024

- Controleverordening gemeente Wageningen, 2e wijziging (2024)

Beleidsnota's

- Nota reserves en voorzieningen gemeente Wageningen 2024
- Nota waarderen, activeren en afschrijven gemeente Wageningen 2024
- Nota indexeren gemeente Wageningen 2024

Betrokkenheid verbonden partijen Programma 3

De volgende verbonden partijen zijn betrokken bij de uitvoering en realisatie van de doelstellingen uit het programma:

Bank Nederlandse gemeenten (BNG):

De activiteiten van de bank richten zich op de financiering van de activiteiten van publieke instellingen.

Beleidsindicatoren

De volgende wettelijk verplichte beleidsindicatoren hebben betrekking op programma 3 Bestuur en organisatie:

- Demografische druk
- Formatie
- Bezetting
- Apparaatskosten
- Externe inhuur
- Overhead
- WOZ-waarde woningen
- Woonlasten eenpersoonshuishouden
- Woonlasten meerpersoonshuishouden

Zie hiervoor het hoofdstuk Wettelijk verplichte beleidsindicatoren.

Wat mag het kosten?

Hieronder zijn drie financiële tabellen opgenomen die inzicht geven in de kosten van dit programma.

Bedragen x € 1.000	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Totale lasten	57.422	30.894	32.445	32.991	34.347	35.207
Totale baten	131.053	105.336	111.558	114.156	115.316	119.016
Totaal saldo	73.631	74.442	79.113	81.165	80.969	83.809

gemeente **Wageningen**

Bedragen x € 1.000		Werkelijk 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
LASTEN							
3.1	Een dienstverlenende en betrouwbare gemeente	21.791	24.172	26.323	26.745	27.751	28.780
3.2	De gemeente in control en financieel gezond	30.601	1.468	912	984	1.034	863
3.3	Een fitte organisatie	1.316	809	796	792	838	858
3.4	Een digitale organisatie	3.713	4.446	4.413	4.470	4.724	4.706
Totale lasten		57.422	30.894	32.445	32.991	34.347	35.207

0

BATEN							
3.1	Een dienstverlenende en betrouwbare gemeente	2.244	2.104	2.973	2.478	2.523	2.325
3.2	De gemeente in control en financieel gezond	128.767	103.187	108.490	111.578	112.688	116.582
3.3	Een fitte organisatie	41	45	94	100	104	109
3.4	Een digitale organisatie	-	-	-	-	-	-
Totale baten		131.053	105.336	111.558	114.156	115.316	119.016

SALDO							
3.1	Een dienstverlenende en betrouwbare gemeente	-19.547	-22.067	-23.350	-24.267	-25.228	-26.455
3.2	De gemeente in control en financieel gezond	98.166	101.720	107.578	110.594	111.654	115.720
3.3	Een fitte organisatie	-1.275	-764	-702	-692	-734	-749
3.4	Een digitale organisatie	-3.713	-4.446	-4.413	-4.470	-4.724	-4.706
Totaal Saldo		73.631	74.442	79.113	81.165	80.969	83.809